MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(KOMPETENZA KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta tat-30 ta' Mejju, 2003

Rikors Numru. 9/2003/1

Horace *sive* Grezzju Cassar
versus
L-Avukat {enerali u l-Kummissarju tal-Pulizija

F'din il-kaw\a r-rikorrent qieg]ed ig]id illi nkiser il-jedd fondamentali tieg]u m]ares ta]t l-art. 39(8) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-art 7 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u l-Libertajiet Fondamentali g]ax g]al reat kriminali ng]ata piena og]la minn dik li kienet ta]seb g]aliha l-li[i fil-waqt meta sar ir-reat.
Ir-rikors ig]id illi r-rikorrent kien tressaq quddiem il-Qorti tal-Ma[istrati (Malta) akku\at talli f'Marzu ta' l-2000 huwa (a) wettaq sensiela ta' serqiet, (b) ikka[una ferita ta' natura]afifa fuq persuna, (`) sar re`idiv, u (d) ikkommetta reat li g]alih hemm piena ta' pri[unerija fil-perijodu operattiv ta' sentenza sospi\a mog]tija kontrieh mill-Qorti tal-Ma[istrati (Malta) fit-3 ta' Lulju 1998, meta kien kundannat g]al tnejn u g]oxrin xahar pri[unerija sospi\i g]al erba' snin.

B’sentenza mog]tija mill-Qorti tal-Ma[istrati (Malta) b]ala Qorti ta’ {udikatura Kriminali fl-24 ta’ Lulju 2002, ir-rikorrent kien instab]ati ta’ dawn l-akku\i, ing]ata piena ta’ pri[unerija g]al tliet xhur, u b’ordni ta’ l-istess qorti s-sentenza sospi\a mog]tija fit-3 ta’ Lulju 1998 kellha tibda fis-se]].

Ir-rikorrent appella dwar il-piena bl-appell numru 184/2002.

Fl-istess \mien li kienu g]addejjin dawk il-pro`eduri, ir-rikorrent kien g]addej minn pro`eduri o]rajn quddiem il-Qorti tal-Ma[istrati (g]alkemm mhux l-istess ma[istrat) fuq akku\i li jixbhu lil dawk imsemmija fuq, *i.e.* serq u tentitiv ta’ serq mag]mula fit-18 ta’ {unju 1999, re`idiva, u ksur tas-sentenza sospi\a tat-3 ta’ Lulju 1998, imsemmija fuq. Instab]ati fuq ammissjoni tieg]u stess u b’sentenza mog]tija fis-26 ta’ Settembru 2002 ing]ata piena ta’ pri[unerija g]al tliet snin, u ng]atat ukoll ordni illi s-sentenza sospi\a tibda fis-se]], g]alkemm dik is-sentenza kienet [à n[iebet fis-se]], kif imfisser fuq.

Ir-rikorrent appella dwar il-piena biss bl-appell numru 219/2002.

Il-Qorti ta’ l-Appell Kriminali, b’\ew[sentenzi mog]tija t-tnejn fit-23 ta’ Jannar 2003, `a]det g]al kollox i\-\ew[appelli tar-rikorrent,]lief illi fl-appell 219/2002 irriformat is-sentenza billi]assret il-parti fejn ordnat il-mi[ja fis-se]] tas-sentenza sospi\a tat-3 ta’ Lulju 1998. Dan g]amlitu biex il-mi[ja fis-se]] ma ssirx darbtejn billi, ftit minuti qabel, fis-sentenza fuq l-appell 184/2002 kienet ikkonfermat il-mi[ja fis-se]] tas-sentenza sospi\a.

Billi dawn i\-\ew[sentenzi ng]ataw fl-appell, issa huma *res iudicata* u r-rikorrent ma g]andu ebda rimedju kontriehom]lief illi jmexxi b’dan ir-rikors.

L-ilment tar-rikorrent huwa dan:

Ir-reati li tag]hom ir-rikorrent kien instab]ati bis-sentenza mog]tija mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali fit-23 ta’ Jannar 2003 fl-appell numru 184/2002 kienu saru f’Marzu ta’ l-2000. F’Marzu ta’ l-2000 l-art. 28E tal-Kodi`i Kriminal kellu s-sub-artikolu (2) li kien ig]id illi meta l-qorti tkun qieg]da tittratta mal-]ati dwar sentenza sospi\a li tkun g]adha ma bdietx isse]], g]andha tapplika d-dispo\izzjonijiet ta’ l-art. 17(*b*) ta’ dak il-Kodi`i u tag]ti \mien

wie]ed ta' pri[unerija kemm g]ar-reat ori[inali kif ukoll g]ar-reat l-ie]or.

L-art. 17(*b*) huwa dwar konkors ta' reati u ta' pieni, u jg]id illi persuna]atja ta' \ew[delitti jew i\jed li jaqg]u ta]t pieni li jnaqqsu g]al \mien il-libertà persunali g]anda ti[i ikkundannata g]all-piena tad-delitt l-aktar gravi bi\-\jieda minn terz san-nofs ta\-\mien tal-pieni l-o]ra.

Meta ng]atat is-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell Kriminali fit-23 ta' Jannar 2003, l-art. 28E(2) kien im]assar bis-sa]]a ta' l-Att III ta' l-2002. Meta tat is-sentenza, il-Qorti ta' l-Appell Kriminali applikat l-art. 28E kif emendat, u g]alhekk ma applikatx id-dispo\izzjonijiet ta' l-art. 17(b).

Il-Kodi`i Kriminali, fl-art. 27, ig]id illi:

27. Jekk il-piena stabbilita mil-li[i li tkun isse]] fi\-\mien tal-kaw\a u dik li kienet isse]] fi\-\mien li sar ir-reat ma jkunux xorta wa]da, g]andha ting]ata l-piena l-anqas gravi.

Il-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u l-Libertajiet Fondamentali wkoll, fl-art. 7, tg]id illi "… … … lanqas ma g]andha ting]ata piena akbar minn dik li kienet applikabbli fi\-\mien meta r-reat kriminali jkun sar".

Dan id-dritt ta' persuna akku\ata huwa m]ares ukoll ta]t l-art. 39(8) tal-Kostituzzjoni ta' Malta illi jg]id illi "… … … ebda piena ma g]andha ti[i imposta g]al xi reat kriminali li tkun aktar severa fil-grad jew xorta mill-og]la piena li setg]et ti[i imposta g]al dak ir-reat fi\-\mien meta jkun [ie mag]mul".

Ir-rikorrent g]alhekk huwa tal-fehma illi l-jeddijiet fondamentali tieg]u m]arsa ta]t id-dispo\izzjonijiet imsemmija fuq kienu miksura, g]ax ing]ata piena e]rex minn dik li kienet tg]odd fi\-\mien meta sar ir-reat billi kien hemm applikazzjoni retro-attiva ta' emenda li saret g]all-art. 28E. Jidhirlu illi l-kwistjoni hija aktar matematika milli akkademika, g]ax, [aladarba jidher `ar illi fid-data meta saru r-reati li g]alihom hu kien ikkundannat l-art. 28E(2) kien g]adu fis-se]], i\-\mien ta' pri[unerija, kemm ta]t il-Kodi`i Kriminali, kif ukoll ta]t il-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u l-Libertajiet Fondamentali, kellu jkun wie]ed, u dan kellu jkun ta' tliet xhur g]ar-reat l-aktar gravi b'\jieda ta' minn seba' sa]dax-il xahar — minn terz sa nofs ta' tnejn u g]oxrin xahar — g]ar-reat ori[inali li g]alih kien ing]ata s-

sentenza sospi\a. G]alhekk l-aktar li seta' jing]ata kien bejn g]axar xhur u erbatax-il xahar pri[unerija.

Huwa `ar g]alhekk, fil-fehma tar-rikorrent, illi r-rikorrent ing]ata bejn sena u sena u nofs pri[unerija aktar milli kienet trid il-li[i, bi ksur tal-jeddijiet kostituzzjonali u fondamentali tieg]u. G]alhekk qieg]ed jitlob illi din il-qorti, wara li tag]mel kull dikjarazzjoni li tidhrilha xierqa:

1. tg]id illi kien hemm ksur tal-jeddijiet fondamentali tar-rikorrent im]arsa ta]t l-art. 7 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u l-Libertajiet Fondamentali u l-art. 39(8) tal-Kostituzzjoni ta' Malta;
2. tag]ti rimedju effettiv g]al dan il-ksur billi tirriforma l-piena mog]tija lir-rikorrent fis-sentenza mog]tija mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali fit-23 ta' Jannar 2003 fl-ismijiet **Il-Pulizija (Spettur Jason Agius) *versus* Horace *sive* Louis Cassar**, u flokha tag]ti wa]da li setg]et ting]ata ta]t il-li[i li kienet fis-se]] meta saru r-reati; u
3. tag]ti kull rimedju ie]or li tqis xieraq.

L-intimati wie[bu hekk:

1. it-talba tar-rikorrent hija "bla ba\i" g]ax kemm is-sentenza sospi\a ori[inali tat-3 ta' Lulju 1998 kif ukoll is-sentenza tal-Qorti ta'l-Appell Kriminali tat-23 ta' Jannar 2003 kienu "fil-parametri tal-li[i";
2. kemm l-art. 39(8) tal-Kostituzzjoni ta' Malta kif ukoll l-art. 7 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u l-Libertajiet Fondamentali, u wkoll l-art. 27 tal-Kodi`i Kriminali, jirreferu g]a\-\mien meta jsir ir-reat;
3. dan l-ilment tar-rikorrent lanqas tqajjem fl-appell tieg]u, u lanqas ma saret petizzjoni lill-President tar-Repubblika; u
4. meta ng]atat is-sentenza ori[inali ma ng]atax piena e]rex minn dik li kienet konfermata fl-appell; kemm l-ewwel qorti, meta imponiet pri[unerija ta' tnejn u g]oxrin xahar, kif ukoll il-Qorti ta' l-Appell Kriminali b]ala qorti ta' revi\joni, kienu fil-parametri tal-li[i.

L-argument tar-rikorrent huwa mi[jub tajjeb]afna fir-rikors tieg]u:

Fit-3 ta' Lulju 1998 hu ng]ata sentenza sospi\a ta' pri[unerija g]al tnejn u g]oxrin xahar. Re[a' g]amel reat ie]or, aktar gravi minn dak ori[inali, u g]al dan ing]ata piena ta' pri[unerija ta' tliet xhur u n[iebet fis-se]] is-sentenza sospi\a. Ladarba, meta sar kemm ir-reat ori[inali

kif ukoll ir-reat l-ie]or, l-art. 28E(2) tal-Kodi`i Kriminali kien g]adu fis-se]], kellu jing]ata \mien wie]ed ta' pri[unerija, li jkun daqs il-piena g]ar-reat l-aktar gravi — f'dan il-ka\ tliet xhur — b'\jieda ta' bejn terz u nofs tal-piena g]ar-reat l-ie]or, li kien ir-reat ori[inali. Billi l-piena g]al dan kienet ta' tnejn u g]oxrin xahar, mat-tliet xhur kellhom ji\diedu bejn terz u nofs ta' tnejn u g]oxrin xahar[1]. Minflok, ir-rikorrent ing]ata kemm il-piena ta' tliet xhur kif ukoll in[iebet fis-se]] dik sospi\a ta' tnejn u g]oxrin xahar.
Jidher illi dan kien ka\ fejn kemm il-Qorti tal-Ma[istrati kif ukoll, warajha, il-Qorti ta' l-Appell Kriminali, ma applikawx favur ir-rikorrent li[i — l-art. 28E(2) tal-Kodi`i Kriminali — li kienet fis-se]] meta saru r-reati i\da ma kinitx g]adha fis-se]] meta ng]atat is-sentenza li [abet fis-se]] is-sentenza sospi\a.
Dan i\da kien punt illi seta', u kien imissu, tqanqal mir-rikorrent quddiem il-Qorti ta' l-Appell Kriminali, ladarba kienet [à saret l-applikazzjoni tal-li[i]a\ina mill-ewwel qorti meta l-ka\ in[ieb quddiem il-Qorti ta' l-Appell Kriminali. Flok g]amel hekk, ir-rikorrent g]amel l-appell tieg]u fuq punti o]ra u issa qieg]ed jitlob illi l-korrezzjoni ta' l-i\ball issir minn din il-qorti, b]allikieku din il-qorti kienet xi istanza o]ra ta' appell, jew xi qorti ta' kassazzjoni.
Kemm il-Kostituzzjoni ta' Malta kif ukoll l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea jg]idu illi din il-qorti tista' tirrifjuta li te\er`ita s-setg]at tag]ha ta]t dawk il-li[ijiet f'kull ka\ meta tkun sodisfatta li mezzi xierqa ta' rimedju g]all-ksur allegat huma jew kienu disponibbli favur ir-rikorrent skond xi li[i o]ra. Dan huwa ka\ fejn jidher `ar illi r-rikorrent kellu r-rimedju li jqanqal quddiem il-Qorti ta' l-Appell Kriminali l-kwistjoni li qanqal illum.
Din il-qorti kienet forsi, e``ezzjonalment, tag]\el li xorta tinqeda bis-setg]at tag]ha ta]t il-li[ijiet li j]arsu d-drittijiet fondamentali li kieku l-piena li ng]atat lir-rikorrent kienet qrib, jew taqbe\, il-massimu li tippermetti l-li[i. Fil-ka\ tallum, i\da, il-piena li ng]ata r-rikorrent b'kollox, ukoll ming]ajr l-applikazzjoni ta' l-artt. 28E(2) u 17(*b*), hija eqreb tal-minimu li seta' ng]ata milli tal-massimu.

---

[1] Ara s-sentenza mog]tija mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali (Inferjuri) fis-6 ta' Di`embru 2002 *in re* **Il-Pulizija *versus* Mark Mifsud**.

Fi`-`irkostanzi tallum, u wkoll biex ma tinkora[[ixxix il-possibbiltà tal-prattika tal-g]a\la “strate[ika” tal-waqt meta jitqanqlu `erti aggravji, din il-qorti hija tal-fehma illi ma g]andhiex tinqeda bis-setg]a tag]ha ta]t il-li[ijiet li j]arsu d-drittijiet fondamentali g]ax ir-rikorrent kellu mezzi xierqa ta’ rimedju ta]t il-li[i ordinarja g]all-ksur allegat.
G]alhekk ma tqisx aktar ir-rikors.
L-ispejje\ ta’ dawn il-pro`eduri g]andu j]allashom ir-rikorrent.

--------------------------------TMIEM--------------------------------